

Opplysningsvesenets fond

Fondet som endrer Harstad sentrum

Opplysningsvesenets fond (OVF) er statens penger og skal derfor være underlagt folkevalgt styring. I stedet har dagens regjering målbevisst holdt disse pengene skjult og overlatt fondet til det kommersielle eiendomsselskapet med det kirkelige navnet Clemens Eiendom AS. Det er atter et eksempel på å rive løs offentlige verdier for å privatisere dem. Kirkelige gods er vår felleseiendom som nå blir omsatt og kan ende hos private aktører.

Kirkegods var eiendom som lå til kirkebygningene og inntektene skulle gå til drift og vedlikehold av kirkene. I Harstad var det prestegården på Trondenes som skulle lønne presten. Men klokkeren fikk inntekten av Harstadgården Nedre, dvs det som gikk under navnet Klokkergården. Harstad Øvre ble bygsla bort til Henrik Torbergesen som senere fikk kjøpe gården for så å selge til Kildal som så solgte den til Kaarbø. Derfor gikk Harstadgården Øvre under navnet Kaarbøgården. Harstad Nordre var krongods. Inntekta av kirkegodsene skulle også gå til vedlikehold av Trondeneskirka. Derfor er det ironisk at mens kirkas verdier gjennom OVF er med på å bygge hotell, kino, bibliotek m.m. i Harstad så forfaller Trondeneskirka og det er et problem å få fornya taket.

Opplysningsvesenets fond ble dannet med lov i 1821 og sist behandlet i Stortinget 14.april i år. Fondet har en rettslig selvstendig stilling og forvaltes under Barne- og familiedepartementet. Fondet består av både eiendom og finanskapital. Fondet er den 8 største grunneier i landet med nesten 900 000 daa. De eier prestegårder, presteboliger, festetomter, store skogarealer og kraftverk. Salgsverdiene av eiendommene er bare vurdert og kan vise seg å være mye større enn de 10 mrd. som det nå er stipulert til. Kapitalfondet var i 1990 på 0,2 mrd., men var steget til 2,6 mrd. i 2018. Det er en gjennomsnittlig vekst pr. år på 93 mill.

Statskirkeordninga ble opphevet 1. januar 2017. Med Stortingsmelding nr. 29 (2018-2019) tas delinga av verdiene mellom stat og kirke, opp til behandling. Forslaget er å skille ut det kirka trenger og det særegne for kirka. Det vil si presteboliger som er egne for kirka, kirkebygg og kirkegårder. Meldinga argumenterer med at kirka ikke skal ha bedre økonomi enn i dag. Det betyr at det som blir igjen i fondet som staten da skal disponere, blir ikke rester, men hovedparten av verdiene. Finansiering av Den norske kirke blir videreført som i dag, dvs en god del av ansvaret ligger hos kommunene med bruk, drift og vedlikehold.

Politikernes komiteinnstilling (Innst.209S) har fokus på hva kirka skal få. Partirepresentanten til SV er engstelig for at kirka faktisk kan selge ut verdier til større fortjeneste. Derfor foreslo han en hjemfallsrett for eiendommer som nå overføres til kirka. Det er ikke dumt forslag, men er ubetydelig i forhold til det salget som staten nå kan bedrive. Stortingsmeldinga berører ikke hvordan fondseiendommene som staten overtar, bør forvaltes. Det som skjer i Kaarbøkvarteret er unndratt politisk styring. Og om sant skal sies så er ikke Barne- og familiedepartementet det rette departement til å forvalte statens fond eller næringsvirksomhet.

Kirkesølvvet er vår kulturarv, Opplysningsvesenets fond er også felleskapets arv. Opplysningsvesenets fond har navnet fordi det også var viktig for kirka å lære folk å lese. Det måtte til for at våre forfedre skulle kunne lese bibelen. Det bør være et krav at verdiene fra fondet må brukes til felleskapets beste. Det som skjer nå er et ran av arvesølvvet. I Harstad brukes verdiene til å forme et nytt bysentrum som parkerer lokalpolitikernes sentrumsplaner. I Nord-Norge skjer den samme prosessen i Bodø, Svolvær og Alta. Det er eiendomsselskaper Clemens Eiendom AS som har 50 % av aksjene i Kaarbø Utvikling, som nå lobbyerer og presser gjennom

forminga av byen med flere boliger og hotell i byens front. Selskapet har en slik status at de kan få offentlige installasjoner som bibliotek, kino, videregående skole m.m., lagt hit av godtroende lokalpolitikere.

Til Stortingsvalget er det viktig å ikke velge politikere som angriper alt statlig «vesen» eller kommunale «verk» og som ønsker og godtar at våre offentlige verdier brukes til eiendomsspekulasjon og annen privatisering.

Frode Bygdnes, Rødt